

Ühiste kirjete kasutamise kord

Kinnitatud ELNET Konsortsiumi üldkoosolekul
17.02.2016

E-kataloog ESTER on ELNET Konsortsiumiga liitunud raamatukogude ühis-kataloog, mille eesmärk on raamatukogude bibliograafilise, norm- ja leidumus-andmestiku koondamine ühtsesse korrastatud andmekogusse ja sellele avaliku juurdepääsu võimaldamine. ESTERi kasutust reguleerib e-kataloogi ESTER põhi-määrus ja selle koostamisel osalevad võrdsel alusel kõik ELNET Konsortsiumi liikmes- ja partnerraamatukogud.

Käesolev dokument reguleerib ühiste kirjete kasutamist e-kataloogis ESTER.

I Eksemplari-, laekumis-, kursuse-, tellimis- ja lugejakirjed

Eksemplari-, laekumis-, kursuse-, tellimis- ja lugejakirjeid tohib parandada ainult kirje loonud raamatukogu.

II Bibliokirjed

E-kataloog ESTER sisaldab välisteavikute ja rahvusteavikute kirjeid. Igal raamatukogul on õigus luua uusi ning parandada ja täiendada olemasolevaid kirjeid kooskõlas alltoodud põhimõtetega.

Vältida tuleb topeltkirjete loomist.

Bibliokirjete loomisel, täiendamisel ja parandamisel juhendatakse ELNET Konsortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete tööühma poolt kinnitatud juhenditest, rahvusvahelistest standarditest ja reeglitest.

Kirjete täiendamine ja parandamine näidatakse **alati** ära väljal 040|d ja raamatukogule eraldatud vastaval 9XX väljal aasta ja kuu täpsusega.

Näide:

040 ## |aErRR|best|cErRR|dErKMAR

950 ## |sNAO merle 2013-02|tRBK made 2013-01

977 ## |kKTO reet 2012-11|pKTO reet 2013-03 (856)

1. Välisteavikud

Välisteavikuid de visu töödeldes on raamatukogul õigus:

- parandada ja täiendada kirjeid,
- lisada kirjeelemente,

- viia pealdisi ja märksõnu vastavusse normandmetega
- lisada kirjesse raamatukogule eraldatud 9XX välju.

Kahtluse korral tuleb võtta ühendust kirje loonud raamatukoguga.

2. Eesti rahvusteavikute kirjed

RB kirjete parandamise ja täiendamise eest vastutavad Eesti Rahvusraamatukogu ja Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu (vt. [Lisa 1](#)).

2.1 Rahvusteaviku kirje tunnuseks on väljad:

- 910 I indikaator 0 – RR
- 912 – TLÜ AR, viitab kirje kuulumisele Eesti Retrospektiivse Rahvusbibliograafia andmekogusse (ERRB)
- 970 – viitab kirje kuulumisele Eesti Rahvusbibliograafia andmebaasi (ERB)

2.2 ELNET Konsortsiumi raamatukogudes on nimetatud **volitatud töötajad** (vt. [Lisa 1](#)), kellel on rahvusteavikuid *de visu* töödeldes õigus:

- parandada ja täiendada kirjeid,
- lisada kirjeelemente,
- viia pealdisi ja märksõnu vastavusse normandmetega
- lisada kirjesse raamatukogule eraldatud 9XX välju.

NB! Enne 1831. aastat ilmunud rahvusteavikute kirjeid puudutavate küsimuste ja parandusettepanekutega tuleb alati pöörduda TLÜ AR-i poole.

2.3 Rahvusteavikuid *de visu* töödeldes on **kõigi raamatukogude töötajatel õigus**:

- viia pealdisi ja märksõnu vastavusse normandmetega,
- täiendada kirjeid märksõnade, märkuste ning täiend- ja ühtluspealkirjadega
- täiendada kirjeid hüperlinkide ning viiteväljadega
- lisada kirjesse raamatukogule eraldatud 9XX välju.

2.4 Vigadest ja muudest parandusettepanekutest rahvusteaviku kirjeis **tuleb teavitada** RRI, TLÜ ARI või raamatukogude volitatud töötajaid (vt. [Lisa 1](#)).

2.5 Kirjete täiendamisel ja parandamisel tuleb lisada väli 970 |braamatukogu siigel.

Näide:

970 ## |bTÜR
970 ## |bEMTAR

2.6 Enne 1941.a. ilmunud raamatute ja jadaväljaannete parandamise puhul lisada ka väli 972 ## |braamatukogu siigel

Näide:

972 ## |bKMAR

972 ## |bTÜR

3. Eelkirjed

3.1 Raamatukogud võivad piiranguteta kasutada ja täiendada RRI poolt loodud eelkirjeid.

3.2 Eksemplari lisamisel tuleb eelkirje tunnused (BCODE3=e, Leader/07=8, 740 0# |aIHTEK, 500 ## |aEelkirje...) kirjest kustutada.

3.3 Eelkirje täiendamisel märkida vastava raamatukogu tegijaväljale täiskirje tegija andmed alamväljale |t.

4. Varjatud ISBN registrikirjed

4.1 Raamatukogudel on lubatud piiranguteta kasutada ja täiendada RRI poolt loodud varjatud ISBN registrikirjeid.

4.2 Kirjeid võib muuta avalikuks.

4.3 Eksemplari lisamisel tuleb ISBN registrikirje tunnused (BCODE3=i, Leader/07=8) kirjest kustutada.

4.4 Märkus ISBN registrikirje kopeerida väljale 970 |a.

Näide:

970 ## |aISBN registrikirje

4.5 ISBN registrikirje täiendamisel märkida vastava raamatukogu tegijaväljale täiskirje tegija andmed alamväljale |t.

III Bibliokirjete kustutamine

1. Rahvusteaviku, sh *Estonica* kirjete kustutamine **ei ole lubatud**.

2. Välisteaviku kirjete kustutamine on lubatud, kui bibliokirjel puuduvad eksemplarid ehk asukoht on NONE.

3. Enne bibliokirjete kustutamist tuleb kontrollida järgmiste väljade olemasolu:

- 040 – kirje loonud raamatukogu. Kui viimaste eksemplaride kustutaja ei ole bibliokirje looja, tuleb kontakteeruda bibliokirje loonud raamatukoguga veendumaks, et kustutamine on lubatud.
- 692 – märksõna *Estonica kogu*. Välja olemasolu viitab, et tegu on *Estonicaga*. Kirje kustutamine ei ole lubatud.
- 910 ja/või 912 – väljade olemasolu viitab, et tegu on rahvustrükisega, ka *Estonicaga*. Kirje kustutamine ei ole lubatud.
- 930 – välja olemasolu on seotud riikliku trükitoodangu statistikaga ja UNESCO-le esitatavate andmetega. Kirje kustutamine ei ole lubatud.
- 932 – välja olemasolu on seotud leidumusega. Kirje kustutamine ei ole lubatud.

- 950 |e ja kirje liik "e" – välja olemasolu ja staatus viitavad eelkataloogi kirjele. Kirje kustutamine ei ole lubatud.
- 970 – välja olemasolu on seotud kirje laadimisega Eesti Rahvusbibliograafia andmebaasi (ERB) - kirje kustutamine ei ole üldjuhul lubatud. Kontakteeruda RR-ga (vt. [Lisa 1](#)).

IV Normikirjed

Igal raamatukogul on õigus luua uusi ning parandada ja täiendada olemasolevaid kirjeid kooskõlas alltoodud põhimõtetega.

1. Kataloogis olevaid märksõnanormikirjeid ei tohi parandada. Kõik parandused tehakse Eesti märksõnastiku (EMS) andmebaasis ning kirjed laadi-takse kataloogi. Üksikud vältimatud parandused teeb EMSi toimetaja kooskõlastatult EMSi halduriga.

2. Kõiki teisi normikirjeid (sh nime-, pealkirja- jt normikirjeid) hallatakse kataloogis. Normikirjete loomisel, täiendamisel ja parandamisel juhindu-takse ELNET Konsortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete töörühma poolt kinnitatud juhenditest, rahvusvahelistest standarditest ja reeglitest. Vältida tuleb topeltkirjete loomist.

Märkus

Lisadena kuuluvad käesoleva korra juurde ka andmed vastutusalade jaotuse ja volitatud töötajate kohta ühiste kirjete toimetamisel, samuti kokkulepitud koodide ja 9xx väljade kasutuse kohta. Lisasid täiendavad operatiivselt kon-sortsiumi kataloogimise ja nimenormandmete töörühma juht ning infosüsteemi üldhaldur.

LISA 1. Vastutusalade jaotus. Liikmesraamatukogude volitatud töötajad

[viimane, muudetud seis GD:

https://docs.google.com/document/d/1skZJZOhe9qclzxOWxsAsu54r_j29Qu0R_Pj1DSJARI/edit?usp=sharing]

LISA 2. Kasutatavad koodid ja kokkulepitud jaotused

[viimane, muudetud seis GD:

<https://docs.google.com/document/d/19KPQfe9xQoHzdaLesonx-oifw4wPh6tHrWZhHCWfaTI/edit?usp=sharing>]

From:

<https://www.elnet.ee/wiki/> - **wiki**

Permanent link:

https://www.elnet.ee/wiki/doku.php?id=kataloogimine:uehiste_kirjete_kasutamise_kord

Last update: **20.11.2019**

